

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

**Vår ref:**  
21/01087-8

**Saksbehandler:**  
Silje Steinardotter Hasle

**Dato:**  
23. mars 2022

## Mangel på universelt utformede læremidler

Barneombudet ønsker med dette å uttrykke en bekymring over mangel på universelt utformede digitale læremidler etter innføring av nye læreplaner i skolen. Mangel på universelt utformede digitale læremidler innebærer at barn med blant annet syns- og hørselsnedsettelse ikke får tilgang til lærestoff og kan miste utbytte av opplæringen. Dette får store konsekvenser for barna det gjelder og kan i verste fall føre til at de ikke får oppfylt retten til utdanning.

### Dagens situasjon

Likestillings- og diskrimineringsloven og forskrift om universell utforming av IKT-løsninger krever at digitale læremidler er universelt utformet. Likevel viser det seg at mange barn ikke får læremidlene de trenger. Den nylig publiserte rapporten som Oslo Economics har utarbeidet til Bufdir viser at de aller fleste læremidler fortsatt har betydelige avvik fra kravene.<sup>1</sup> Barneombudet har også mottatt meldinger gjennom media, ombud, foreldre og organisasjoner om at dette får alvorlige konsekvenser for barn med blant annet synsvansker.

### Menneskerettslige krav

Tilgang til læremidler er en viktig forutsetning for at barn skal få realisert sin rett til utdanning, som følger av blant annet Grunnloven og Barnekonvensjonen. Staten har det overordnede ansvaret for at kommunene oppfyller barns rettigheter. Dersom lovgivning som beskytter barns rettigheter ikke blir fulgt innebærer dette at statlige myndigheter må vurdere ytterligere tiltak. FNs komite for rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse har uttrykt bekymring for at Norge mangler effektive gjennomføringstiltak for å sikre at lovkrav om universell utforming av IKT løsninger blir fulgt. Komitéen har anbefalt at Norge iverksetter særskilte og effektive tiltak, og

---

<sup>1</sup> Oslo Economics (2022) Universell utforming av digitale læremidler – en analyse av status og relevante tiltak, Rapport utarbeidet til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

fastsetter sanksjoner for manglende gjennomføringen av all lovgivning som tilrettelegger for tilgangen til informasjons- og kommunikasjonstjenester, herunder IKT-systemer.<sup>2</sup>

Forslag til tiltak

Rapporten til Oslo Economics trekker frem at det er mangel på nasjonal kontroll av om læremidler oppfyller kravene. De anbefaler flere tiltak, og anslår at tiltakene som innebærer økt nasjonal kontroll eller økt tilsyn vil gi høyest sannsynlighet for at flere digitale læremidler blir universelt utformet.<sup>3</sup>

*Barneombudet vil derfor anbefale at departementene sørger for økt nasjonal kontroll av universell utforming av læremidler, for eksempel gjennom en statlig kontroll- eller godkjenningsordning, eller økt tilsyn.*

*Vi ber også departementene vurdere en tydeligere regulering i opplæringsloven, for eksempel gjennom en rett til læremidler eller plikt for skoleeier.*

Barneombudet ber Kunnskapsdepartementet, Kultur- og likestillingsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet om å vurdere våre forslag i fellesskap.

Barneombudet oppfatter dette som en akutt situasjon som kan få svært store negative konsekvenser for barna det gjelder. Vi oppfordrer derfor departementene til å ta tak dette omgående, og imøteser en snarlig tilbakemelding på hvordan det kan settes inn tiltak for å sikre at alle elever får læremidlene de trenger.

Med vennlig hilsen

Inga Bejer Engh  
barneombud

Silje Steinarndotter Hasle  
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

## Mottakerliste

Kunnskapsdepartementet (KD)  
Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD)  
Kultur- og likestillingsdepartementet

---

<sup>2</sup>FNs komité for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne Concluding observations (7. mai 2019) avsnitt 15 d og 16 e

Oslo Economics (2022) Universell utforming av digitale læremidler – en analyse av status og relevante tiltak, Rapport utarbeidet til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet kap. 3